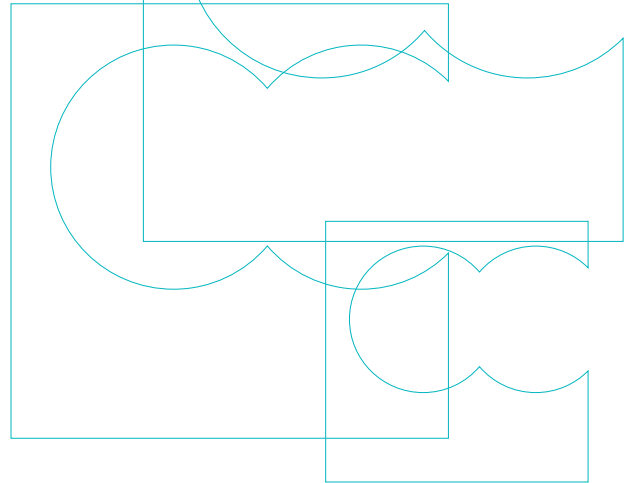

GAZTEAK PANDEMIAN: GANORABAKO, AXOLAGABE, ERRUDUN?

LARRAITZ MENDIZABAL USABIAGA

Lehendakaritzako Prospekzio Soziologikoen Kabineteko teknikaria

Iazko azaroan, CISEk egindako inkesta batean galdetu zuten Espainiako gizarteko zein sektore ari zen Covidaren aurkako prebentzio neurriak diziplina gutxienez errespetatzen. Horrela, inolako erantzunik iradoki gabe. Pentsa genezake batzuek erantzungo zutela “herri txikietako biztanleak”, beste batzuek “negazionistak”, edo nik zer dakit, “telebistako aurkezleak”, “erretzaileak”, “futbolariak”, “politikariak”, edo sarri arazo sozial askoren errudun jotzen diren “immigranteak”. Baina ez, Espainiako estatuko hamar herritarretik seik esan zuten “gazteak” zirela diziplina gutxien erakusten ari zirenak. Eta ez dut uste EAEn iritzia oso desberdina izango zenik. Benetan hala al da? Gazteak hain ardura gutxiarekin aritu al dira pandemiaren hedapena oztopatzeko neurriak betetzean?

Lehendakaritzako Prospekzio Soziologikoen Kabineteak iazko urrian egindako inkesta batean herritarrei galdetu zien zenbateraino betetzen zituzten Covid-19aren aurkako zenbait neurri, eta aipatzekoa da 18 eta 29 urte bitarteko gazteek gainerako adin

taldeetakoek baino neurri txikiagoan adierazi zutela zuzeneko harreman kopurua gutxitu zutela, harreman horien maiztasuna txikiagotu zutela, jendearekiko distantzia mantentzen zutela eta musukoa erabiltzen zutela egoera zehatz batzuetan. Gazte gehienek neurri horiek betetzen dituztela diote, baina ez nagusiagoek adina. Beraz, inkestatuek beren jokabideari buruz emandako informazioari kasu egiten badiogu, badirudi neurri batean behintzat, gazteek diziplina gutxiagorekin betetzen dituztela prebentzio-neurriak.

Egia esateko, badituzte horretarako arrazoiak. Ezarri diren neurrien eraginkortasunari buruzko iritziek, neurriak ez betetzeak lituzkeen ondorioek eta egiturazko hainbat faktorek baldintzatuko zuten jokaera hori, baina hona hemen, nire ustez bi nagusiak: alde batetik, gaixotzeko eta are, hiltzeko beldurra arauak betetzeko oso eragile indartsua izan daiteke, benetan uste badugu arau

horiek betetzeak arriskua murrizten duela. Baina gazteek ez dute arrazoirik ikusi beren osasunagatik beldurtzeko, pandemiaren hasieratik argi egon da ez zutela arrisku berezirik kutsatuta ere. Beren adinkide asko ikusi dituzte Covid-19a sintomarik gabe edo oso sintoma arinekin pasatzen. Bestetik, prebentzio neurriek gazteen bizitzaren erdigunea diren harreman sozialei erasotzen die bete-betean. Gazteen garapen psiko-sozialerako ezinbesteko mekanismoak gogor kaltetzen ditu eta itzuliko ez diren aukera eta egoerak betiko galtzeko sentimendua eragiten die. Horrek esan nahi du neurri horiek zorrotz betetzeak gazteei eskatzen dien ahalegina sekulakoa dela; eskatzen diegun sakrifizioaren tamaina eta, eginez gero, beren osasunerako lortuko duten onura ez datozela inolaz ere bat.

Bere osasuna ez badute arriskuan ikusi, zerk bultzatu ditu gazteak arauak betetzera, beste adin-talde batzuetakoek baino neurri txikiagoan bada ere? Isun gogorak jasotzeko arriskuak izango zuen eragina, baina esango nuke beste bat izan dela prebentzio neurriak betetzeko eragile nagusia: besteekiko ardura edo elkartasuna. Gazteek ez dute larri gaixotzeko beldurrik izan eta ahalegin izugarria eginez, oro har, prebentzio neurriak bete badituzte, ingurukoekiko arduragatik izan da, beraien jokabideagatik beste inor gaixotzea ekiditeko. Hori behintzat baloratu beharko diegu, ezta? Hain gazte ez garenok prest al geundeke elkartasunagatik bakarrik hainbesteri uko egiteko?

Gazteek pandemian zehar izaten ari diren jokabideari buruz jaso ditugun mezu nagusiek ez dute, ordea,

elkartasun edo ardura horretan jarri arreta. Hedabide eta sare sozialetan ikusi ditugun irudi askok, gehien zabaldu diren albisteek eta zenbait agintariren aipamenek gazteak arau hauste arriskutsuekin, jende pilaketa handiekin, kale-zurrutarekin eta festa giroko gehiegikeriekin lotu dituzte batez ere. Osasun arduradunek arriskutsutzat hartzen dituzten zenbait jarduera justifikaezinak dira, baina horiek gazteekin bakarrik identifikatzea ez da onargarria. Hilabete hauetan, jada gazteak ez direnek ere osasunarentzat arriskua dakarten gauza asko egin dituzte (Gabonetako familia elkarretaratze handiak, kuadrilla edo lankideen bazkari edo afariak, tabernetako terrazetan musikorik gabe egotea, bigarren etxebizitzara joatea mugikortasun arauak hautsiz, eta abar); horiek ez dira hainbeste zabaldu eta talde jakin batekin identifikatu.

Gazteak ez dira kale-zurrutean eta arauen kontrako festetan ikusi ditugun horiek bakarrik. Gazteak ere badira gure osasuna zaintzeko lan-zama ikaragarria eta sekulako tentsioa jasan dituzten osasun-langileetako asko; guztiok etxean sartuta seguru geundenean beren osasuna arriskuan jarriz lanean aritu ziren supermerkatuetako langile pila bat; ikasleen formazioan pandemiak izango duen eraginagatik kezkatuta, aparteko baliabideak asmatzen aritu diren irakasleetako batzuk; zaharren egoitzetan Covid-19aren erasana gogorrean gure zaharrak zaintzeaz arduratu zirenetako asko; oso baldintza kaxkarretan, online eskolak jasoz eta ikasturte osoan hainbat aldiz konfinatuta egonda ere ikasketak aurrera atera dituzten ikasleak; pandemiaren hasieran bakarrik zeuden pertsona edadetuei laguntzeko antolatuta

zirenetako gehienak; konfinamendua eramangarriago egin ziguten musikari eta arte munduko jende asko...

Gazteria eta jokaera arduragabeak lotzen dituen mezu horrek badu beste buelta bat ere: jokaera horiek identifikatzea pandemiaren hedapenaren eragile nagusizat. Albisteetan, inkestetan, gure gertukoekin ditugun elkarriketetan, fokua jokaera indibidualetan jartzen badugu, arriskua dugu bistaz galtzeko pandemiaren bilakaeran erabakigarriak diren neurriak, osasun, lan, mugikortasun, gizarte ongizate eta beste hainbat arlotakoak. Horiei duten garrantzia eman gabe, herritar bakoitzak egiten duen horretan zentratzen bagara, erraza da herritarren jokaera zuhurra edo axolagabea jotzea pandemiaren bilakaeraren arrazoi nagusi.

Ez da egia, eta bidegabea ere bada, gu guztiok arriskuan jarri gaituzten jokaerak gazteriarekin identifikatzea eta gazteak pandemiaren ondorioen errudun nagusizat aurkeztea. Identifikazio horrek, gainera, etorkizunera begira ez du ezer onik ekarriko. Covid-19ak ez ditu gazteak

larri gaixotu, baina pandemiaren ondorio latzak bizi eta biziko dituzte. Caixabank Research-ek egindako ikerketa baten arabera, pandemiak askoz gogorrago eragin die gazteen diru-sarrerei gainerako herritarrenei baino, lau aldiz gehiago murriztu zaizkie diru-sarrerak helduei baino. Datozen urteotan ikusiko dugu pandemiak utzitako krisi ekonomikoak zenbat eragingo dien lehendik ere prekaritatearen zama handia jasaten duten gazteei.

Horri gehitzen ari zaizkio, gainera, buru osasunaren arloko hainbat arazo, gazteen artean bereziki zabaltzen ari direnak, pandemiak ekarritako isolamenduak, harreman faltak, bizimodu autonomoa eraikitzeko zailtasunek bultzatuta. Horri gehitu nahi diogu hondamendiaren errudun izatearen sentimendua?

Gazteria arduragabearen irudi eta mezua desaktibatzeak on egingo liguke gizarte bezala, bai pandemia honek ekarri dizkigun ondorioak gainditzeko, baita etorkizunean izango ditugun larrialdi eta krisialdietan nola jokatu ikasteko ere.